

ΠΡΟΤΡΟΠΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ - ΑΣΚΗΣΕΩΝ

1. Ερωτήσεις-ασκήσεις ανοικτού τύπου

1. Να εντοπίσετε τα κύρια ονόματα του κειμένου και να γράψετε την ονομαστική, γενική και κλητική του ενικού αριθμού.
2. *deorum immortalium, praesentes fructus*: Να κλιθούν μαζί και στους δύο αριθμούς.
3. Να μεταφέρετε τα τριτόκλιτα προσηγορικά⁴ ουσιαστικά του κειμένου στην αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού.
4. Να μεταφέρετε τα προσηγορικά ονόματα της 4ης κλίσης στην αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού.
5. Να μεταφέρετε τις αντωνυμίες του κειμένου στην αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού και στα τρία γένη.
6. Να αναγνωρίσετε γραμματικώς τις αντωνυμίες του κειμένου.
7. *virorum fortium*: Να κλίνετε το ουσιαστικό μαζί με το επίθετο στον υπερθετικό βαθμό (στον αριθμό που δίνονται).
8. Να μεταφερθούν τα ρήματα του κειμένου στο αντίστοιχο πρόσωπο του άλλου αριθμού στο χρόνο, στην έγκλιση και στη φωνή που βρίσκονται.
9. Να μεταφερθούν τα ρήματα της 1ης συζυγίας του κειμένου στο πρώτο και στο δεύτερο πρόσωπο και των δύο αριθμών της υποτακτικής του ενεστώτα, στη φωνή που βρίσκονται.
10. Να μεταφερθούν τα ρήματα της 3ης συζυγίας του κειμένου στο γ' πληθ. πρόσωπο της οριστικής του μέλλοντα και της υποτακτικής ενεστώτα, στη φωνή που βρίσκονται.
11. Να μεταφερθούν τα ρήματα της 4ης συζυγίας του κειμένου στο β' πληθ. πρόσωπο της οριστικής του παρατατικού και της υποτακτικής του ενεστώτα ενεργητικής και παθητικής φωνής.

⁴ Βλ. υποσ. 1.

12. *volumus*: Να γράψετε τους αρχικούς χρόνους του ρήματος και να κλίνετε την υποτακτική ενεστώτα και παρατατικού.
13. *feramus*: Ποιες ανωμαλίες παρουσιάζει το ρήμα όσον αφορά τους τύπους τους οποίους σχηματίζει από το ρηματικό θέμα του ενεστώτα; Να κλίνετε την οριστική και υποτακτική του ενεστώτα ενεργητικής και παθητικής φωνής.
14. *praesentes*: Να γράψετε τους αρχικούς χρόνους του ρήματος και να κλίνετε την οριστική και υποτακτική του ενεστώτα.
15. Να γράψετε τα απαρέμφατα και τις μετοχές όλων των χρόνων των αποθετικών ρημάτων του κειμένου.
16. Να ξαναγράψετε τις παρακάτω προτάσεις, αφού μεταφέρετε τα ρήματα στα υπόλοιπα πρόσωπα του ενικού και πληθυντικού αριθμού και κάνετε τις αναγκαίες τροποποιήσεις:
- α) *Pareamus senatui*.
 β) *Consulamus bonis*.
 γ) *Amemus patriam*.
 δ) *Gloriae serviamus*.
 ε) *Speremus quae volumus*.
17. Συχνά συγχέονται τα ρήματα: *volo*, 1 (= πετώ), *volo, volui, velle* (= θέλω) και *volvo, volvi, volutum volvere*, 3 (= κυλάω, μηχανεύομαι). Να εντοπίσετε σε ποιο από τα παραπάνω ρήματα ανήκουν οι τύποι που ακολουθούν. Κάποιοι μπορεί να ανήκουν συγχρόνως σε δύο από τα ρήματα:
- α) *volem* β) *volebam* γ) *volvit* δ) *volabam* ε) *volemus*
 στ) *voluit* ζ) *volves* η) *volvisse* θ) *voluisse* ι) *volumus*
 ια) *volavisse* ιβ) *volant* ιγ) *volet* ιδ) *volvet* ιε) *volabunt*
 ιστ) *volent* ιζ) *volas* ιη) *volvunt*
18. Να εντοπίσετε τις προθέσεις του κειμένου και την πτώση που τις συνοδεύει.
19. Να εντοπίσετε τους συνδέσμους του κειμένου και να τους αναγνωρίσετε.
20. Οι παρακάτω ρηματικοί τύποι να μεταφερθούν στο β' πληθυντικό πρόσωπο της υποτακτικής του ενεστώτα:
- α) *stabiliverunt* :
 β) *repono*:
 γ) *est*:
 δ) *neglegamus*:

- ε) *putemus*:
- στ) *imitemur*:
21. Να αναγνωρίσετε το είδος των δευτερευουσών προτάσεων του κειμένου.
22. Να αναγνωρίσετε το είδος καθεμιάς από τις υποτακτικές του κειμένου.
23. Να αναφέρετε τα είδη της υποτακτικής στις κύριες προτάσεις, όταν εκφράζουν την υποκειμενικότητα μιας κρίσης. Με ποιες εγκλίσεις της αρχαίας ελληνικής αντιστοιχούν;
24. Να αναφέρετε τα είδη της υποτακτικής στις κύριες προτάσεις, όταν εκφράζουν την υποκειμενικότητα μιας επιθυμίας. Με ποιες εγκλίσεις της αρχαίας ελληνικής αντιστοιχούν;
25. Να τροποποιήσετε τις παρακάτω προτάσεις έτσι ώστε να εκφράζουν ευχή:
- α) *Paretis senatui*.
- β) *Imitor fortes viros*.
- γ) *Rem publicam stabilimus*.
- δ) *Praesentes fructus negligis*.
- ε) *Patriam amat*.
- στ) *Sperant quae volunt*.
26. Να αναγνωρίσετε την επιρρηματική σχέση που εκφράζουν οι εμπρόθετοι προσδιορισμοί του κειμένου.
27. Να προσδιορίσετε και να δικαιολογήσετε το συντακτικό ρόλο των λέξεων του κειμένου που βρίσκονται σε αιτιατική.
28. Να συμπληρώσετε τα κενά, ώστε να χαρακτηρίζεται πλήρως η συντακτική λειτουργία των λέξεων ή των προτάσεων που δίνονται:
- α) *immortalium* είναι στο
- β) *deorum* είναι γενική στο
- γ) *in numero* είναι εμπρόθ. προσδιορ. που δηλώνει
- δ) *senatui* είναι στο ρήμα
- ε) *gloriae* είναι στο ρήμα
- στ) *id* είναι στο, διότι
-
- ζ) *rectissimum* είναι στο
- η) *quae volumus* είναι δευτερ. πρόταση, που λειτουργεί στο ρήμα
- θ) *virorum* είναι γενική στο

- ι) *esse* είναι απαρέμφ., ως στο ρήμα
.....
- ια) *sempiternam* είναι στα,
γένους διότι

29. Με ποιες λέξεις του κειμένου έχουν ετυμολογική συγγένεια οι λέξεις “βούλομαι”, “φρούτο” και “φέρω”;
30. Να καταγράψετε όσες λατινικές λέξεις γνωρίζετε απλές ή σύνθετες ετυμολογικά συγγενείς με το επίθετο “*immortalis*” και το ουσιαστικό “*posteritas*”.⁵
31. Να μεταφράσετε στα Λατινικά τις προτάσεις:⁶
- α) *Μακάρι να μιμούμαστε αυτούς που στερέωσαν αυτή τη δημοκρατία.*
β) *Ας ελπίζουμε ότι η δόξα της αρετής είναι αιώνια.*
γ) *Ποιος μπορεί να αδιαφορεί για την πατρίδα;*
δ) *Ποιούς να υπηρετήσω;*
ε) *Ας δεχτούμε ότι πράγματι οι δυνάμεις της ψυχής των μεγάλων ανθρώπων είναι αιώνιες.*
στ) *Ας ακολουθήσουμε τους αγαθούς άντρες.*
32. Να μεταφράσετε τις παρακάτω προτάσεις και να δηλώσετε το είδος της υποτακτικής.⁷
- α) *Nostrorum amicorum amici sint amici nostri.*
β) *“Ad omnem eventum parati simus, Athenienses”, dictitabat Demosthenes.*
γ) *Utinam dives sim et felix!*
δ) *Audiatur et altera pars.*
ε) *In tanto civili bello quid agamus?*
στ) *Quis negat agriculturam omnibus esse utilem?*

2. Ερωτήσεις - ασκήσεις κλειστού (αντικειμενικού) τύπου

⁵ *mors*, -tis (θηλ.) = ο θάνατος, *morior*, αποθ. 3 = πεθαίνω, *mortalis*, -e = θνητός. *post* (πρόθ.), *postea* (επίρρ.), *posterus*, -a, -um = επόμενος.

⁶ α) *Utinam imitemur eos, qui hanc rem publicam stabiliverunt.* β) *Speremus gloriam virtutis sempiternam esse.* γ) *Quis patriam negligat?* δ) *Quos serviam?* ε) *Sint sane animi motus magnorum hominum sempiterni.* στ) *Sequamur bonos viros.*

⁷ α) Οι φίλοι των φίλων μας ας είναι δικοί μας φίλοι. β) “Για κάθε ενδεχόμενο ας είμαστε προετοιμασμένοι, Αθηναίοι” έλεγε διαρκώς ο Δημοσθένης. γ) Μακάρι να ήμουν πλούσιος και ευτυχισμένος! δ) Ας ακουστεί και η άλλη άποψη (το άλλο μέρος). ε) Σε τέτοιο εμφύλιο πόλεμο τι να κάνουμε; στ) Ποιος θα μπορούσε να αρνηθεί ότι η γεωργία είναι σε όλους ωφέλιμη;

I. Ερωτήσεις - ασκήσεις της μορφής “Σωστό - Λάθος”

1. Στις παρακάτω προτάσεις να διαγράψετε το σκέλος που περιέχει λάθος:

α) <i>nostros</i>	είναι προσωπική ή κτητική αντωνυμία;
β) <i>equidem</i>	είναι επίρρημα ή αντωνυμία;
γ) <i>bonis</i>	είναι δοτική ή αφαιρετική πληθυντικού;
δ) <i>praesentes</i>	είναι μετοχή ή επίθετο;
ε) <i>gloriae</i>	είναι γενική ή δοτική ενικού;
στ) <i>id</i>	είναι ονομαστική ή αιτιατική ενικού;
ζ) <i>acciderit</i>	είναι οριστική συντελ. μέλλ. ή υποτακ. παρακ.;
η) <i>denique</i>	είναι επίρρημα ή σύνδεσμος;
θ) <i>motus</i>	είναι ονομαστική ή αιτιατική πληθυντικού;
ι) <i>vero</i>	είναι ρήμα ή επίρρημα;

2. Να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο:

	Σωστό	Λάθος
α) <i>innumerabiles</i> : αντικείμενο στο “ <i>imitemur</i> ”.	☐	☐
β) <i>hanc</i> : επιθετικός προσδιορισμός.	☐	☐
γ) <i>senatui</i> : δοτική προσ. χαριστική.	☐	☐
δ) <i>gloriae</i> : γενική κτητική.	☐	☐
ε) <i>optimum</i> : κατηγορούμενο.	☐	☐
στ) <i>esse</i> : τελικό απαρ. αντικείμενο στο “ <i>putemus</i> ”.	☐	☐
ζ) <i>quod acciderit</i> : δευτ. αναφ. πρότ., αντικ. στο “ <i>feramus</i> ”.	☐	☐
η) <i>virorum</i> : γενική κτητική από το “ <i>corpus</i> ”.	☐	☐
θ) <i>motus</i> : υποκείμενο στο “ <i>esse</i> ”.	☐	☐
ι) <i>sempiternam</i> : επιθετικός προσδ. στο “ <i>gloriam</i> ”.	☐	☐

3. Να εξετάσετε αν οι παρακάτω προτάσεις ανταποκρίνονται στο νόημα του κειμένου και να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο:

	Σωστό	Λάθος
α) <i>Homines, qui rem publicam Romanam stabiliverunt, pauci sunt.</i>	☐	☐
β) <i>Cicero homines excellentes pro deis habet.</i>	☐	☐
γ) <i>Romani senatui parere non debent.</i>	☐	☐
δ) <i>Cicero Romanos admonet bonis viris consulere.</i>	☐	☐
ε) <i>Romani posteritatis gloriae servi non erant.</i>	☐	☐
στ) <i>Romani virtutis gloriam sempiternam esse non arbitrantur.</i>	☐	☐

II. Ερωτήσεις - ασκήσεις σύζευξης

1. Να συνδέσετε τους αριθμούς της στήλης Α' με τα γράμματα της στήλης Β'. Ένα στοιχείο της στήλης Β' περισσεύει.

Α	Β
1) <i>coetu</i>	α) αντωνυμικό επίθετο
2) <i>corpus</i>	β) επίθετο δευτερόκλιτο
3) <i>virtutis</i>	γ) ουσιασ. δευτερόκλιτο, γένους αρσ.
4) <i>rem</i>	δ) οριστική αντωνυμία
5) <i>immortalium</i>	ε) ουσιασ. δ' κλίσης, αρσενικό
6) <i>sempiternam</i>	στ) ουσιασ. τριτόκλιτο, γένους ουδ.
7) <i>alios</i>	ζ) δεικτική αντωνυμία
8) <i>nostros</i>	η) ουσιασ. τριτόκλιτο, γένους θηλ.
9) <i>hanc</i>	θ) τριτόκλιτο επίθετο
10) <i>animi</i>	ι) ουσιασ. της ε' κλίσης, γένους θηλ.
	ια) κτητική αντωνυμία

2. Να σχηματίσετε τους ρηματικούς τύπους που ζητούνται στην πέμπτη στήλη παίρνοντας τα διάφορα μέρη από τις προηγούμενες.

arbitr		i	nt	α' ενικό υποτακτικής ενεστώτα
fer		e	mus	γ' πληθ. υποτακτικής ενεστώτα
imit	a		t	β' ενικό υποτακτικής ενεστώτα
vel		e	tis	α' πληθ. υποτακτικής ενεστώτα
praes	i		r	γ' ενικό υποτακτικής ενεστώτα
stabili		a	ris (re)	β' πληθ. υποτακτικής ενεστώτα

3. Να συνδέσετε τους αριθμούς με τα γράμματα. Ένα στοιχείο της Β' στήλης περισσεύει:

A

- 1) *imitemur*
- 2) *qui*
- 3) *mortale*
- 4) *magnorum*
- 5) *quos*
- 6) *quae volumus*
- 7) *gloriam*
- 8) *in numero*
- 9) *esse*
- 10) *denique*

B

- α) κατηγορούμενο στο “corpus”
- β) αντικείμενο στο “putemus”
- γ) αντικείμενο στο “speremus”
- δ) υποκείμενο απαρεμφάτου
- ε) εμπρόθ. της στάσης σε τόπο (μεταφορικά)
- στ) αντικείμενο στο “repono”
- ζ) εμπρόθετος προσδ. του χρόνου
- η) προτρεπτική υποτακτική
- θ) επιρρηματικός του χρόνου
- ι) επιθετικός προσδιορισμός
- ια) υποκείμενο στο “stabiliverunt”

4. Να συνδέσετε τις λέξεις της στήλης Α' με τη σημασία τους στη στήλη Β'. Ένα στοιχείο της στήλης Β' περισσεύει:

Α	Β
1) <i>animi motus</i>	α) το μέλλον, οι μεταγενέστεροι
2) <i>fero</i>	β) στερεώνω
3) <i>puto</i>	γ) τοποθετώ
4) <i>neglego</i>	δ) φροντίζω
5) <i>consulo</i>	ε) υπομένω
6) <i>repono</i>	στ) οι δυνάμεις της ψυχής
7) <i>coetus</i>	ζ) ελπίζω
8) <i>imitor</i>	η) αδιαφορώ
9) <i>posteritas</i>	θ) συγκέντρωση, συνάθροιση
10) <i>stabilio</i>	ι) θεωρώ
	ια) μιμούμαι

5. Βάσει του κειμένου να γράψετε δίπλα σε κάθε ερώτηση το γράμμα της αντίστοιχης απάντησης. Ένα στοιχείο της στήλης των απαντήσεων περισσεύει.

Ερωτήσεις	Απαντήσεις
1) ☐ <i>Quis Romanos admonet ?</i>	α) <i>Mortales sunt.</i>
2) ☐ <i>Utrum corpus virorum fortium mortale est an non?</i>	β) <i>Minime.</i> ⁸
3) ☐ <i>Utrum magni homines mortales sunt an non?</i>	γ) <i>Certe.</i>
4) ☐ <i>Nonne⁹ Romani fortunam adversam ferre possunt?</i>	δ) <i>Mortale est.</i>
5) ☐ <i>Num¹⁰ Romani praesentibus fructibus consulere debent?</i>	ε) <i>Antiqui Romani.</i>
6) ☐ <i>Qui rem publicam Romanam stabiliverunt?</i>	στ) <i>Cicero.</i>
	ζ) <i>Sempiterna est.</i>

⁸ ουδόλως, με κανένα τρόπο

⁹ άραγε, μήπως δεν;

¹⁰ μήπως;

III. Συμπλήρωση κενών

1. Να συμπληρώσετε τα πρόσωπα της υποτακτικής του ενεστώτα στον παρακάτω πίνακα:

Υποτακτική Ενεστώτα			
α' εν.			
β' εν.			
γ' εν.			
α' πληθ.	<i>imitemur</i>	<i>consulamur</i>	<i>serviamus</i>
β' πληθ.			
γ' πληθ.			

2. Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα με τον αντίστοιχο τύπο των ρημάτων που σας δίνονται στους χρόνους που ζητούνται, στην ίδια φωνή:

Ενεστώτας	Μέλλοντας	Παρακείμενος	Συντελ. Μέλλοντας
			<i>acciderit</i>
<i>volumus</i>			
<i>repono</i>			
		<i>stabiliverunt</i>	
<i>est</i>			

3. Να τοποθετήσετε τα παρακάτω ουσιαστικά στον πίνακα που ακολουθεί και να τα μεταφέρετε στον αντίθετο αριθμό: *gloriae, deorum, virorum, corpus, fructus, Scipiones, hominum, coetu, motus, patriam, animi*.

Α' κλίση	Αντίθετος αριθμός	Β' κλίση	Αντίθετος αριθμός	Γ' κλίση	Αντίθετος αριθμός	Δ' κλίση	Αντίθετος αριθμός

4. Να συμπληρώσετε τις πτώσεις που λείπουν:

ονομαστική ενικού	αιτιατική ενικού	αφαιρετική ενικού	δοτική πληθ.	αιτιατική πληθ.	αφαιρετική πληθ.
				<i>nostros</i>	
				<i>alios</i>	
	<i>hanc</i>				
				<i>quae</i>	
	<i>id</i>				

IV. Άσκηση κατάταξης

Να εντάξετε τις παρακάτω λέξεις στον πίνακα που ακολουθεί: *motus, alios, coetu, virorum, innumerabiles, hanc, denique, in, sed, quae, vero, -que, et, rem, rectissimum.*

ουσιαστικό	επίθετο	αντ/μία	επίρρημα	πρόθεση	σύνδεσμος

3. Συνδυασμός ασκήσεων ανοικτού και κλειστού τύπου

- Να συμπληρώσετε τα κενά μεταφέροντας τα ρήματα που δίνονται μέσα στις παρενθέσεις στον κατάλληλο τύπο της υποτακτικής και να δηλώσετε το είδος της.
 - *mei amici*; *felices*; (valeo, sum).
 - In tanto discrimine, quid*? *Quem*? (ago, appello).
 - Utinam gentes iustitiam*! (amo).
 - Quis lacrimis miserorum non*? (moveor).
 - Utinam Romae*! (vivo).
 - Qua via*? (recedo).
 - Vim Romanorum vix soli* (resisto).
 - Multos milites* *Graeci, multos socios.*(habeo).

θ) *Unde socios belli nostri*? (invenio).

ι) *A Pyrro, rege Epiri, auxilium* *Utinam Pyrrus, rex Graecorum, civibus Graecis in Italia*! *Utinam Pyrrus Romanos*! *et* *regnum Pyrri* (peto, adsum¹¹, supero, vigeo¹², floreo¹³).

2. Αφού συμπληρώσετε τη σωστή κατάληξη της υποτακτικής, να προσδιορίσετε το είδος της και να μεταφράσετε τις προτάσεις:

α) *Cuius adventum exspect*.....? (ego)

β) *Quem amorem sper*.....? (ego)

γ) *Quas litteras scrib*.....? (nos)

δ) *Equos in castra duc*..... . (vos)

ε) *Utinam hoc dic*.....! (ille)

στ) *Eloqu*.....¹⁴ *an sile*.....¹⁵? *Quid faci*.....? (ego)

ζ) *Sine amicis vita tristis esse*...

θ) *Time*....., *dum in castris se teneant*¹⁶. (illi)

ι) *Vel*..... *videre mea urbem liberam*. (ego)

¹¹ adsum, affui, -esse = είμαι παρών, παρευρίσκομαι, βοηθώ

¹² vigeo, ui, ere, 2 = θάλλω, ακμάζω

¹³ floreo, ui, ere, 2 = ανθώ, ακμάζω

¹⁴ eloquor, -cutus sum, -i, (απόθ.) 3 = αγορεύω

¹⁵ sileo, -ui, -ere, 2 = σιωπώ

¹⁶ Ας φοβούνται, αρκεί μόνο να παραμείνουν στο στρατόπεδο.